

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: U-I-344/94

Odklonilno ločeno mnenje sodnika dr. Zupančiča

V predmetni zadevi sem glasoval proti odločbi večine iz naslednjih razlogov.

Prvič, vztrajam pri svojem stališču, ki sem ga izrazil že, ko je bil pred nami Zakon o sodniški službi oziroma tretji odstavek njegovega osmega člena. Če namreč gre za kandidaturo za javno funkcijo, je to privilegij in se mi ne zdi sprejemljivo, da bi tak privilegij lahko bil predmet spora. Notar je oseba javnega zaupanja. Kdor kandidira za tako funkcijo, ne more dokazovati, da je oseba javnega zaupanja. Osmi člen Zakona o notariatu povsem jasno pravi, da je za notarja lahko -- ne pa da ima pravico -- imenovan tisti, ki izpolnjuje še dodatne pogoje naštetje v tem členu.

Drugič, določba zadnjega odstavka osmega člena, po kateri ni vreden javnega zaupanja tisti, ki je v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, zaradi katerega je moralno nevreden (turpitud) je (a) zgolj dodatni negativni pogoj, ki ga je treba razumeti kot izključitev zgolj možnosti ("Za notarja je lahko imenovan...") iz prvega odstavka in (b) vzpostavitev utemeljenega suma, da je nekdo storil tako kaznivo dejanje, predstavlja že tolikšno verjetnost specifičnega, artikuliranega in konkretnega kaznivega dejanja, da ne vidim v intenciji zakonodajalca prav nič protiustavnega.

V enajsti točki obrazložitve večina navaja, da že sam začetek kazenskega postopka ne more vzpostaviti nevrednosti za notarsko službo, ker bi se kasneje lahko izkazalo, da je bila v kazenskem postopku v resnici nedolžna oseba. Čeprav je seveda res, da bi taka oseba, potem ko bi bila oproščena, lahko ponovno kandidirala za notarsko mesto, je bistveno tudi to, da mora kazensko sodišče osebo oprostiti tudi, če prav na podlagi predpostavke nedolžnosti ni z gotovostjo, popolnoma in pravilno dokazano, da je oseba kriva.

Kriteriji krivde (in nedolžnosti) v kazenskem postopku so brez dvoma ostreje postavljeni, saj tam je predmet spora svoboda obdolženega posameznika --, pri notarski službi pa prav ti kriteriji ne morejo biti odločilni.

Če bi bili za vse potrebe države in družbe meritorno nedolžni vsi, ki so bili v kazenskem postopku oproščeni -- to je, če učinki domneve nedolžnosti ne bi bili omejeni na kazenskopravne sankcije --, bi bili kriteriji nedolžnosti v družbi in državi nesprejemljivo znižani. To, kar velja za oprostilno sodbo, velja mutatis mutandis za domnevo (kazenskopravne) nedolžnosti tudi v teku samega kazenskega postopka. Večina sicer priznava, da "domneva nedolžnosti nedvomno določa predvsem položaj obdolženega v kazenskem postopku", vendar naj bi imela "vpliv tudi na druge postopke, ki predhodno zadenejo na vprašanje storjenega kaznivega dejanja v tem smislu, da pred pravnomočnostjo sodbe za posameznika ne morejo nastati nobene škodljive posledice..." Toda ta logika po mojem ni dosledna, zato ker ne ločuje med škodljivimi pravnimi posledicami naprimer kazenske sodbe na eni ter učinki, ki jih lahko ima celo oprostilna sodba na situacije, kjer ne gre za kaznovanje --, ampak za privilegij. Ali bi na primer nekoga, ki je bil v dvomu na temelju predpostavke nedolžnosti oproščen obtožbe hudega kaznivega dejanja, smeli imenovati za notarja?

Tretjič, če je ustavno sprejemljivo, da ni vreden javnega zaupanja nekdo, ki "se obnaša tako, da je mogoče na podlagi njegovega ravnanja utemeljeno sklepati, da ne bo pošteno in vestno opravljal notariata" --, potem imamo tu opravka z "dokaznim standardom", povzetem v sintagmi "je mogoče utemeljeno sklepati". Mar na podlagi utemeljenega suma, da je oseba storila kaznivo dejanje moralne nevrednosti, ni še toliko bolj mogoče "utemeljeno sklepati" -- še zlasti ker to sklepanje opravi redno sodišče in ne pravosodni minister oziroma notarska zbornica --, da oseba ne bo pošteno in vestno opravljala notariata? Mar je mogoče, da so dokazni standardi kazenskega postopka manj rigorozni kot omenjeni nerazdruženi standard iz zadnjega odstavka osmega člena Zakona o notariatu?

Toda v temelju sloni moje odklonilno ločeno mnenje na izhodišču, da ni mogoče določati (v smislu načela zakonitosti) istih strogih pravnih kriterijev za privilegije kot za zakonito določene kazni. Že zakonodajalec je po mojem povsem brez potrebe specificiral kriterije vrednosti javnega zaupanja za opravljanje notariata. Diskrecija, ki bi bila ustavno povsem nesprejemljiva, če bi šlo za kaznovanje, je po mojem povsem sprejemljiva, če gre za privilegij, kakršnega notarska služba brez dvoma predstavlja.

Dr. Boštjan M. Zupančič